

ปัจจัยทางธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี
สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 50
ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : เปรียบเทียบระดับ
การเปิดเผยข้อมูลจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูล
วิธีถ่วงน้ำหนักกับวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก

มณฑา เอมสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-542-9

**FIRM'S FACTORS INFLUENCING DISCLOSURE LEVELS IN ANNUAL
REPORTS FOR FINANCIAL ANALYSIS OF LISTED COMPANIES
ON SET INDEX 50 : A COMPARISON BETWEEN DISCLOSURE
LEVELS OF WEIGHTED AND UNWEIGHTED
DISCLOSURE INDEX METHOD**

MONTA AEMSAWAS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Business Administration

Department of Business Administration

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-542-9

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พนารัตน์ ปานมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งท่านได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขจนสำเร็จลงได้ด้วยดี พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติลล่ำ พงศ์ยี่หล้า ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ประพันธ์ ศิริรัตนธำรง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและแก้ไขทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 50 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร และผู้วิเคราะห์ทางการเงินของบริษัทหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

มณฑา เอ็มสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฒ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	19
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	22
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
2.1 หลักการการป้องกันผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้น.....	29
2.2 ทฤษฎีความถูกต้องตามกฎหมาย.....	30
2.3 ทฤษฎีกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร.....	31
2.4 ทฤษฎีตัวแทน.....	32
2.5 หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี.....	32
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการบัญชี.....	34
2.7 หลักการสื่อสารทางการบัญชี.....	35
2.8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3. กรอบแนวคิดการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย.....	46
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
3.2 สมมุติฐานในการวิจัย.....	47
3.3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	54
3.3.1 การออกแบบการวิจัย.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	55
3.3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.3.4 ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี.....	59
3.3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
3.3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	64
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4.1 ผลการศึกษาลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ.....	70
4.2 ผลการศึกษาลักษณะเฉพาะของธุรกิจ.....	72
4.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี.....	74
4.4 ผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางธุรกิจและระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี.....	79
4.4.1 สถิติที่ใช้ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ.....	79
4.4.2 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ.....	81
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	115
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย.....	120
5.2.1 การอภิปรายผลการศึกษาลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ.....	120
5.2.2 การอภิปรายผลการศึกษาลักษณะเฉพาะของธุรกิจ.....	123
5.2.3 การอภิปรายผลการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีสำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนักและวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	124
5.2.4 การอภิปรายผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางธุรกิจและระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก.....	125

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.5 การอภิปรายผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางธุรกิจและระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	137
5.2.6 การอภิปรายผลผลการเปรียบเทียบ ระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีสำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน ระหว่างดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนักและวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	149
5.3 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	150
5.3.1 ข้อจำกัดในเรื่องการอ้างอิงผลงานวิจัยในอดีต.....	150
5.3.2 ข้อจำกัดของข้อมูลในงบการเงิน.....	150
5.3.3 ข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่าง.....	151
5.3.4 ข้อจำกัดของเวลาที่ศึกษา.....	151
5.3.5 ข้อจำกัดของคะแนนจากการเปิดเผยข้อมูล.....	151
5.4 ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้.....	151
5.4.1 ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนการทำงาน..	152
5.4.2 ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนทฤษฎีที่ใช้.	162
5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	163
บรรณานุกรม.....	165
ภาคผนวก.....	176
ประวัติผู้เขียน.....	196

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	การเสนอรายงานการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูล และคะแนนที่ได้รับของตัวอย่างจาก 20 ประเทศตลาดทุนใหม่ เปรียบเทียบกับ 21 ประเทศจากตลาดทุนที่พัฒนาแล้ว.....	3
2.1	สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การนำดัชนีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของ CIFAR (1995) ไปใช้.....	38
2.2	สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการและลักษณะเฉพาะของธุรกิจกับ ระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของธุรกิจจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูล.....	40
3.1	รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามนักวิเคราะห์ทางการเงิน.....	58
3.2	วิธีการวัดค่าตัวแปรอิสระของลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ.....	60
3.3	วิธีการวัดค่าตัวแปรอิสระของลักษณะเฉพาะของธุรกิจ.....	62
4.1	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ และผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	71
4.2	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และผลการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของปีก่อน.....	73
4.3	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก และผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทย ที่จัดอันดับโดย CIFAR (1995).....	74
4.4	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนักและผลการเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทย ที่จัดอันดับโดย CIFAR (1995).....	75
4.5	ผลการเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก และวิธีไม่ถ่วงน้ำหนักแยกแต่ละบริษัท กับระดับการเปิดเผยข้อมูลของประเทศไทย ที่ทำการวิจัยโดย CIFAR (1995).....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.6	ผลการเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน ซึ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลมาจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนักและวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก รวมทุกบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 50 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	78
4.7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก และวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	80
4.8	ผลลัพธ์ค่าสถิติ ตารางสรุปตัวแบบ (Model Summary) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BOU)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก.....	82
4.9	ผลลัพธ์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficients) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BOU)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก.....	83
4.10	ผลลัพธ์ค่าสถิติ ตารางสรุปตัวแบบ (Model Summary) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการที่เป็นอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BIND)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.11 ผลลัพธ์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficients) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการที่เป็นอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BIND)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก.....	88
4.12 ผลลัพธ์ค่าสถิติ ตารางสรุปตัวแบบ (Model Summary) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BOUT)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	95
4.13 ผลลัพธ์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficients) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BOUT)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	98
4.14 ผลลัพธ์ค่าสถิติ ตารางสรุปตัวแบบ (Model Summary) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางธุรกิจ ได้แก่ ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการที่เป็นอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BIND)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.15 ผลลัพธ์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficients) จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ของความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ (ที่มีอัตราส่วนของกรรมการที่เป็นอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (BIND)) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีสำหรับการวิเคราะห์ทางการเงิน จากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	104
4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการของธุรกิจ ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ และระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี สำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูลวิธีถ่วงน้ำหนัก และวิธีไม่ถ่วงน้ำหนัก.....	111

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
3.1	กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้.....	46